

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิต
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

**The Development of a Blended Learning Model
in Enhancing Life Skills for Elementary Students**

กชนันท์ โบรินทร์

ACADEMIC JOURNAL

UTTARADIT RAJABHAT UNIVERSITY
<http://research.uru.ac.th>

การพัฒนาารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

The Development of a Blended Learning Model in Enhancing Life Skills for Elementary Students

กชนันท์ โนรินทร์*

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา” การดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) ตรวจสอบคุณภาพ 3) ศึกษาผล และ 4) ประเมินและรับรอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านเหล่าหญ้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินรูปแบบ แบบวัดทักษะชีวิต และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ระยะเวลาในการทดลอง 7 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอน และ 4) การวัดผลและประเมินผลรูปแบบ 2. นักเรียนมีคะแนนทักษะชีวิตหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 3.นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48, S.D.=0.64$) 4. รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38, S.D.=0.57$)

คำสำคัญ : การเรียนแบบผสมผสาน, เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ทักษะชีวิต

Abstract

The research in titled “The development of a blended learning model in enhancing life skills for elementary students” Which had 4 steps: 1) Studying the database and theory pertaining. 2) Finding quality. 3) Determining the results. 4) Certifying by luminaries. The samples group of the study was 29 students in Prathom 6 in the second term of 2014 at Banlaoya School, Phetchabun Educational Service Area Zone 2. The research tools were an evaluation the blended learning model in enhancing life skills for elementary students, the life skills test,

.....
*มหาวิทยาลัยนเรศวร

and the students' were satisfied. The experiment period was seven weeks. The research findings found that: 1. The blended learning model in enhancing life skills for evaluation. 2. The students life skills posttest scores over the pretest scores .01 level. 3. The students were elementary students, developed by the researcher, consisted of 4 aspects: 1) the principle 2) the purpose 3) the instructional management process, and 4) the measurement and satisfied that the blended learning model in enhancing life skills for elementary students life skills process was appropriateness at a high level of satisfaction. 4. The experts agree that a blended learning model in enhancing life skills for elementary student was appropriateness at a high level of satisfaction.

Keywords : Blended Learning Model, Information Communication and Technology, Life Skills

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Communication Technology =ICT) มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาในทุกะดับของการศึกษา (Davidson M, Lickona T, Khmelkov V. Smartand good schools,2007) วัสดุและอุปกรณ์ด้านดิจิทัลกลายเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ การทำงาน แม้กระทั่งความบันเทิงก่อให้เกิดผลกระทบของการเปลี่ยนผ่านจากการสื่อสารทางเดียว เป็นหลายมิติ ผู้ใช้กลายเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสื่อสารข้อมูล เป็นผู้ส่งสารมากกว่าจะเป็นเพียงผู้รับสารเท่านั้น ในด้านการเรียนการสอน สิ่งที่มาพร้อมกับ Digital Economy Age คือ การสนับสนุนการเรียนรู้ของประชาชน ซึ่งช่วยส่งเสริมคุณภาพของมนุษย์และแรงงาน เช่น การเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต e-Learning ฯลฯ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการอยู่กับยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ได้อย่างมีความสุข เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับเด็ก ประชาชนและประเทศชาติ ไม่มีประเทศใดหลีกเลี่ยงได้ ต้องการบูรณาการเจตคติและทักษะการใช้ ICT และเจตคติและทักษะทางภาษาที่ใช้เพื่อการสื่อสารในการสื่อสารบนช่องทาง ICT ในระดับนานาชาติ (กาญจนา วัฒนสุนทร,2557) ซึ่งสอดคล้องกับ กรอบการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่สรุปผลว่ามีทักษะ 3 ประการที่จำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวคนรุ่นใหม่ ได้แก่(1)ทักษะชีวิตและอาชีพ (2) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และ (3) ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี โดยให้เชื่อมโยงการ พัฒนาทักษะเหล่านี้ในทุกวิชาที่เรียน

การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยวิธีที่หลากหลายเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้ ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบนี้ เรียกว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน หรือ Blended Learning เป็นการเรียนการสอนด้วยวิธีการการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า (Face-to-face) กับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Driscoll, 2001; Epic, 2010) ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยอาศัย อินเทอร์เน็ต และหากมีการจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ผสมผสานเข้ากับการเรียนการสอนในชั้นเรียน จะเป็นการเปิดโอกาสและเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนมากขึ้น ได้แก่ 1) เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนติดต่อและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนทั้งในห้องเรียนและแบบออนไลน์ 2) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทั้งจากสื่อการเรียนรู้นำเสนอในชั้นเรียน

และแบบออนไลน์ 3) ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียนได้ทั้งในห้องเรียนและแบบออนไลน์ (Mossavar-Rahmani & Larson-Daugherty, 2007)

สังคมไทยปัจจุบันถูกครอบงำด้วยกระแสสื่อและวัตถุนิยมอย่างมาก เด็กและเยาวชนไทย ทำให้เติบโตขึ้นมาท่ามกลางความเร่งรีบ การแข่งขัน ความสะดวกสบายจนเคยชินกับการพึ่งพาเทคโนโลยีมากกว่าการพึ่งพาตนเอง ผลการวิจัยของระพีพรรณ พัฒนาเวช (2556) พบว่า เด็กไทยในปัจจุบันใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความสะดวกสบายที่ประกอบไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายในการดำรงชีวิตประจำวัน รวมทั้งการมีบุคคล ในครอบครัวคอยดูแลช่วยเหลือตลอดเวลา ทำให้เด็กไม่มีโอกาสได้ลงมือทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง และผลการวิจัยติดตามสภาวการณ เด็กและเยาวชนในรอบปี 2555 พบว่า “เด็กกว่า 1 ใน 3 ที่ยังขาดทักษะชีวิต” ครอบครัว โรงเรียนและชุมชน ควรมีส่วนร่วมกันในการผลักดันการสอนทักษะชีวิตเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กตั้งแต่เล็กอย่างจริงจัง โดยเฉพาะโรงเรียนที่ต้องหันมาทบทวนบทบาทความสำคัญของตนในการขับเคลื่อน เรื่องทักษะชีวิตเด็ก (อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2555) สอดคล้องกับการจัดการศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะชีวิตควบคู่ไปกับการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพและการสื่อสาร และทักษะในการตัดสินใจและแก้ปัญหา อันเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนของชาติในอนาคต (นิธิตา หงษ์ขำ, 2549) และจากการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 พบว่า ทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น เป็นปัญหาที่จำเป็นเร่งด่วน ควรได้รับการส่งเสริม อนึ่ง การสร้างทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่เกิดในตัวผู้เรียนสามารถสร้างได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย แต่มีวิธีการหนึ่งี่สร้างและพัฒนาโดยกระบวนการเรียนการสอน เป็นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ได้ลงมือปฏิบัติ ได้ร่วมคิดอภิปรายแสดงความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ได้สะท้อนความรู้สึกนึกคิด มุมมอง เชื่อมโยงวิถีชีวิตของตนเอง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และปรับใช้กับชีวิต (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552 : 117) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวีญดา บัวแดง (2553 : 67) พบว่านักเรียนทุกคนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันภายในกลุ่ม มีการอธิบายคำตอบให้กับเพื่อนในกลุ่มได้รับฟังอย่างชัดเจนตามความคิดเห็นที่ตนเองเสนอไว้ทำให้เกิดการสื่อสารเกี่ยวกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น รู้จักทำงานกันเป็นทีม มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และแก้ปัญหาาร่วมกัน สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ รู้จักคิดวิเคราะห์ วินิจฉัย ตัดสินใจ และมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ได้เรียนรู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

จากความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) การเรียนแบบผสมผสาน และทักษะชีวิต ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนารูปแบบใช้วิธีการเรียนแบบผสมผสาน โดยนำไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail) และ Face book เป็นช่องทางในการส่งข่าวสาร (Channel) เป็นสื่อ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมาช่วยส่งเสริมทักษะชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทผู้สอนปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอนตามยุคสมัย ผู้สอนเป็นผู้ส่งสาร (Sender) ซึ่งเป็นผู้นำเนื้อหาความรู้ส่งให้กับผู้เรียน จึงต้องมีการจัดเตรียมข่าวสาร (massage) ต่าง ๆ ให้เป็นระบบ ซึ่งต้องอาศัย “สื่อ” ดังกล่าวเป็นช่องทางในการส่งข่าวสาร หากไม่มีช่องทาง สื่อก็ไม่สามารถไปถึงผู้รับ (receiver) ได้นอกจากนี้ได้นำทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Driver and Bell,1986) การเรียนรู้ 4 MAT (Bernie McCarthy, 1995)

การเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหา (Eisenkraft, 2003) การเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (ทีศนา แคมมณี, 2545) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Johnson and Johnson, 1994; Slavin, 1995; Panitz, 2001) และการเรียนรู้ตามแนวคิด บลูม (Bloom, 1956) มาช่วยในการออกแบบชั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต

การวิจัยนี้จึงมุ่งที่พัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เพื่อพัฒนาพื้นฐานของทักษะชีวิตที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของผู้เรียนที่อยู่ในวัยเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรูปแบบนี้จะสามารถปูพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ดีและมีความพร้อมในการไปพัฒนาทักษะชีวิตในระดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานและทักษะชีวิต

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2.3 เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2.4 เพื่อประเมินผลและรับรองรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

1.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะชีวิตและความพึงพอใจของผู้เรียนประถมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้น

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เขต 2 และเขต 3

2.2 ประชากรที่ใช้รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกำลังศึกษารายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านเหล่าหญ้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 29 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและทักษะชีวิต
2. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา
3. ศึกษาผลของรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา
4. ประเมินผลและรับรองรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและทักษะชีวิต

1. ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์
2. วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสาน แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร และแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต
3. ร่างรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษาที่มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) จุดประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 4) การวัดและประเมินผล นำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำในการตรวจแก้ไข

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

1. ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group interview) เพื่อพิจารณาความตรงตามโครงสร้างของรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา
2. ตรวจสอบคุณภาพโดยนำรูปแบบนวัตกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองนำร่องใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลของรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการนำรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ การทดลองนำร่องเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ และผ่านการปรับปรุงแก้ไขจนได้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษาฉบับสมบูรณ์ โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1. ดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะชีวิต เรื่องความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตามแผนการจัดการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้กำหนดไว้ในแต่ละสัปดาห์จนครบตามกำหนดเวลา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผล

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคะแนนของแบบวัดทักษะชีวิตก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดทักษะชีวิตระหว่างจัดกิจกรรมและคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดทักษะชีวิตหลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมาทดสอบความแตกต่างของคะแนนทุกบทเรียนด้วยการทดสอบค่าที (t-test dependent)

3. สรุปผลการนำไปใช้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลและรับรองรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

นำเสนอรูปแบบให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้มีการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยทำการประเมินเพื่อรับรองรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

1. รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 หลักการของรูปแบบ
- 1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- 1.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอน
- 1.4 การวัดและประเมินผลของรูปแบบ

2. กระบวนการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย ขั้นตอนการเรียน 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การเตรียมการปฐมนิเทศ ประกอบด้วย การปฐมนิเทศการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติ การจัดกลุ่มผู้เรียน และ การวัดทักษะชีวิตก่อนเรียน

2.2 การเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะชีวิต ประกอบด้วย 5 ชั้น ดังนี้

2.2.1 ชั้นเชื่อมโยงประสบการณ์

2.2.2 ชั้นเรียนรู้

2.2.3 ชั้นสรุป

2.2.4 ชั้นนำไปใช้

2.2.5 ชั้นวัดและประเมินผล

ตอนที่ 2 ผลการศึกษารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

1. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนประถมศึกษา

1.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์ที่ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์ที่ตัดสินใจและแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

คะแนนทักษะชีวิต	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig.
ก่อนทดลอง	60	41.28	5.06	13.726	***0.00
หลังทดลอง	60	49.83	2.75		

**p < .01

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์ที่ตัดสินใจและแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์หลังทดลอง ($\bar{X} = 49.83$, S.D. = 2.75) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์ที่ตัดสินใจและแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ก่อนทดลอง ($\bar{X} = 41.28$, S.D. = 5.06) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

คะแนนทักษะชีวิต	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig.
ก่อนทดลอง	100	68.79	5.46	14.130	***0.00
หลังทดลอง	100	83.17	3.84		

**p < .01

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นหลังทดลอง ($\bar{X} = 83.17$, S.D. = 3.84) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นก่อนทดลอง ($\bar{X} = 68.79$, S.D. = 5.46) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ตาราง 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ความพึงพอใจ
1. ด้านสาระการเรียนรู้	4.49	0.66	มาก
2. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.53	0.71	มากที่สุด
3. ด้านสื่อประกอบรูปแบบ	4.41	0.60	มาก
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.50	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยในภาพรวม	4.48	0.64	มาก

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.64) โดยนักเรียนมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.71) และด้านประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.58) รองลงมาได้แก่ ด้านสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.66) และด้านสื่อประกอบรูปแบบ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

พบว่า ในภาพรวมด้านองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.57) โดยค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ กระบวนการเรียนและพัฒนาทักษะชีวิต ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.65) รองลงมา คือ หลักการของรูปแบบและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.45) และการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.35) แสดงว่าสามารถนำการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ดังตาราง 4

ตาราง 4 ความเหมาะสมเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. หลักการของรูปแบบ	4.20	0.45	มาก
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.20	0.45	มาก
3. กระบวนการเรียนและพัฒนาทักษะชีวิต	4.42	0.65	มาก
4. การวัดและประเมินผล	4.00	0.35	มาก
ภาพรวมด้านองค์ประกอบ	4.38	0.57	มาก

อภิปรายผล

1. รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

1.1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1.1) หลักการของรูปแบบ ได้แก่ การการเรียนรู้แบบผสมผสาน การใช้สื่อ ICT กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต บทบาทผู้สอน และบทบาทผู้เรียน 1.2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ได้แก่ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต 2 ด้าน คือด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 1.3) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 1.4) การวัดและประเมินผลของรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้การสอนที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยมีทฤษฎี หลักการ และแนวคิดเป็นพื้นฐาน มีองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบ และองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Joyce, Weil and Calhoun, 2004; ทิศนา แคมมณี, 2553)

1.2 กระบวนการจัดการเรียนการสอน ได้นำแนวคิดเบื้องต้นในการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Driscoll, 2000; Epic, 2010) ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่มีทั้งกิจกรรมการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า (Face to Face) ร่วมกับการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online) โดยใช้สื่อ ICT เป็นช่องทางการเรียนรู้และสื่อสารในการเรียนรู้ของนักเรียนและครู แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการปฐมนิเทศ 2) ขั้นการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งประกอบด้วย 1) ชั้นเชื่อมโยงประสบการณ์ 2) ชั้นเรียนรู้ 3) ชั้นสรุป 4) ชั้นนำไปใช้ 5) ขั้นการวัดประเมินผล รวมถึงได้นำทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Driver and Bell, 1986; Brook & Brook, 1995) การเรียนรู้ 4 MAT (Bernie McCarthy, 1995) การเรียนรู้แบบการสืบเสาะหา (Eisenkraft, 2003) การเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (ทิศนา แคมมณี, 2545) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Johnson and Johnson, 1994; Slavin, 1995; Panitz, 2001) และการเรียนรู้ตามแนวคิด บลูม (Bloom, 2001) มาช่วยในการออกแบบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้การสอนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต โดยจัดเนื้อหาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อการเรียนรู้และความสัมพันธ์กับสภาพความเป็นจริงของผู้เรียน จัดเตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติได้ด้วยตนเองและด้วยกระบวนการกลุ่ม เปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการฝึก กระบวนการคิดและส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้ให้คำแนะนำและประเมินผลการเรียนรู้

2. รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาพัฒนาทักษะชีวิตหลังเรียนให้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทั้งนี้เนื่องจากการใช้ ICT อย่างเป็นระบบ ช่วยเป็นช่องทางการเข้าถึงความรู้ได้รวดเร็วเพื่อให้ผู้เรียนได้ขยายความคิดสร้างสรรค์ที่กว้างขึ้นและใช้สื่อสารแสดงอภิปรายเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sutherland R, Armstrong V, Barnes S, Brawn R, Breeze N, Gall M.(2004) และ อลิศรา ชูชาติ (2549) พบว่า ICT มีคุณค่าทางการศึกษาอย่างยิ่ง เนื่องจากการปฏิรูปวิธีการเรียนการสอนด้วยวิธีการสื่อสารและโต้ตอบทำให้เกิดการเรียนรู้ในแนวใหม่ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจได้นอกจากนี้สอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้กล่าวไว้ว่า การเข้าใจมุมมองอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่นใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิด

และความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี จะสร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้เพราะผู้ที่มีความสามารถในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น อย่างเป็นมิตรเอาใจใส่ ร่วมมือให้เกียรติตลอดจนสามารถถ่ายทอดความรู้สึก แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและยอมรับซึ่งกันและกัน

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน ประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นดังนี้ เพราะการจัดการเรียนแบบผสมผสานร่วมกับการใช้ ICT ที่พัฒนาขึ้น มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เช่น มีการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม จัดทำเนื้อหาการเรียนที่มีความน่าสนใจและเข้าใจให้ผู้เรียนอยากติดตาม เห็น ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับทั้งแบบ online และแบบ face to face เป็นการ ผสมผสานที่ลงตัวในการให้ผู้เรียนได้รับรู้ถึงเนื้อหาผ่านประสาทการรับรู้ทางการเห็น การได้ฟัง และการเคลื่อนไหว และมีการปฏิสัมพันธ์ทั้งทางด้านเนื้อหา สื่อ เพื่อน และผู้สอนโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถติดต่อได้สะดวก และช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้นักเรียนเกิดปฏิสัมพันธ์มีมนุษยสัมพันธ์และสนุกกับการเรียนการสอนที่ดีกับกลุ่มเพื่อนๆ ทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปผลการเรียนรู้ที่มีความหมาย และทำให้ผู้เรียนได้ ใช้ความคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ใช้ประสบการณ์ตามแหล่งเรียนรู้จริง ซึ่งเป็นไปตาม หลักการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนที่ Rogers (1969) และ ทิศนา แคมมณี, (2544) เสนอไว้ว่า ผู้สอนควรเข้าใจถึงความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน จัดสภาพการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีอิสระ และเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับกับความรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน ด้วยประสบการณ์ที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จัดบรรยากาศการเรียนที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการ เรียนรู้ นอกจากนี้การเรียนแบบผสมผสานยังมีส่วนสนับสนุนปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน และ ผู้เรียนกับผู้สอนโดยการติดต่อแบบส่วนตัว ช่วยให้การเรียนรู้ดีขึ้น (Thome, K. 2003)

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา วันชนสุนทร. (2557). การวิจัยในชั้นเรียน:หลักการและตัวอย่าง.

http://rlc.nrct.go.th/ewt_dl.php?nid=1302 สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2557

ขวัญตา บัวแดง. (2553). “การศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทิศนา แคมมณี. (2544). ศาสตร์การสอนเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2545). ศาสตร์การสอน – องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:ด้านสุทธาการพิมพ์.

_____. (2553). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ระพีพรรณ พัฒนาเวช (2556)

- นิริมา หงส์ขำ. (2549). การพัฒนาแบบประเมินทักษะชีวิตระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา. ปรินญาการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ระพีพรรณ พัฒนาเวช. (2556). เด็กกับการพัฒนาทักษะชีวิต. สืบค้นวันที่ 9 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.taiwisdom.org/artclnchdev/chddvpartcl04>
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ.
- อมรวิรัช นาคทรพรพ. (10 กรกฎาคม 2555) ตะลึงใจไทย 1 ใน 4 รู้เพื่อนทำแท้ง. **ข่าวสด**. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2556 จาก <http://www.khaosod.co.th>.
- อลิศรา ชูชาติ. (2549). “เสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ผ่าน ICT” นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. ศูนย์ตำราและเอกสาร
- Bloom, Benjamin A. 1956. **Taxonomy of Education Objective Handbook I : Cognitive Domain**. New York : David Mc Kay Company.
- Davidson M, Lickona T, Khmelkov V. Smart and good schools: A paradigm shift for character education. **Education Week**. 2007;27(12):40-2
- Driscoll M. (2001). Computers for what? Examining the roles of technology in teaching and learning. **Education Research and Evaluation**, 7(2-3), 335-349.
- Driver R. & Bell B. (1986). **Student's thinking and the learning of science: a constructivist view**. School Science Review, March.
- Eisenkraft, A. 2003. Enhancing the 5E model. **The Science Teacher** 70(6): 56-59.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Holubec, E. J. (1994). **The Nuts and Bolts of Cooperative Learning**. Edina, MN: Interaction Book Company.
- Panizt. (2001). **Collaborative Versus Cooperative Learning-A Comparison of the Two Concepts Which will Help Us Understand the Underlying Nature of Interactive Learning**. [online].
- Joyce, B.R. and M. Weil. (2004). **Models of Teaching**. 5th ed. New Jersey : Prentice Hall.
- Slavin.(1995). **Cooperative Learning:Theory, research and practice**. (2nd ed). Massachusetts :Simon& Schuster.
- Thorne, K. (2003). **Blended learning: How to integrate online and traditional learning**. London: Kogan Page.